

Les cicatrius de la pandèmia

El coronavirus lesiona el teixit productiu i obliga a obrir l'aixeta de recursos a costa de l'endeutament mentre es constaten reformes pendents del sistema de salut i afloren tensions polítiques després de tres mesos d'estat d'alarma

Un ciutadà de Barcelona passeja amb mascareta per la Rambla, buida de turistes. | Adrià Costa

Amb mascaretes integrades en la indumentària i una distància social imposada, Catalunya enceta, com la resta de l'Estat, una nova realitat basada en la incertesa d'haver de conviure amb el coronavirus fins que es pugui comptar amb una vacuna o un tractament eficaç. Dilluns cau l'estat d'alarma, s'obren les fronteres i s'aixequen totalment les restriccions en la mobilitat. Però el país continua convalescent i marcat per múltiples seqüeles econòmiques, socials, emocionals i polítiques.

El risc de rebrot és ben present, però la urgència per reactivar el país, també. L'etapa de transició arrenca mirant de reüll l'evolució del brot d'Alemanya

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/204399/650/contagis/7000/persones/quarantena/escoles/tancades/brot/alemanya>) i de Pequín

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/204105/xina/detecta/nou/brot/contagis/al/principal/mercat/pequiuin>) perquè la història no es torni a repetir amb la mateixa magnitud i impacte. De fet, des de l'11 de maig, a l'Estat s'han detectat 34 brots, tots ells controlats, dels quals nou estan actius a data d'avui. Les dades oficials comptabilitzen 28.315 defuncions

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/204524/estat/suma/40/morts/coronavirus/ultima/setmana>)

causades per la pandèmia arreu de l'Estat i, al mateix temps, s'ha disparat la xifra d'aturats, que en el cas de Catalunya s'acosta al mig milió. És el retrat de la balança que cal equilibrar: contenir els contagis i insuflar oxigen a l'economia. Aquesta és la radiografia de les lliçons que deixen tres mesos d'estat d'alarma.

1. El taló d'Aquil·les del sistema sanitari

L'onada de la pandèmia va posar al límit tots els sistemes sanitaris, també els dels països desenvolupats. La reacció tardana de totes les administracions -també l'espanyola i catalana- quan a la Xina ja s'havien aplicat mesures estrictes va fer que el recurs abocats a muscular la sanitat -llits d'UCI, hospitals de campanya, utilització dels centres privats i compra de tests i material de protecció- es fes de forma reactiva i en un context de pugna en el mercat entre països.

També es va demorar el rastreig exhaustiu del virus. Les evidències indiquen que professionals sanitaris d'hospitals catalans, valencians i madrilenys ja havien reclamat al febrer fer tests per a pacients amb símptomes sospitosos de coronavirus, com va avançar *El País* (<https://elpais.com/sociedad/2020-06-13/el-agujero-negro-por-el-que-se-colo-el-virus.html>) . Els protocols aplicats pel Ministeri de Sanitat, massa laxos per fer un seguiment exhaustiu del virus, van impedir aturar-ne la circulació. L'amenaça de col·lapse als hospitals era un fet al març, quan es va aplicar el confinament i es va desplegar l'estat d'alarma.

L'experiència de la primera fuetada del coronavirus -a principis d'abril, la meitat dels pacients ingressats en hospitals de l'Estat era per coronavirus- evidencia déficits a l'hora de desplegar protocols davant una pandèmia i mostra que el sistema sanitari té reformes pendents. La primera, el gir incomplet en relació a l'atenció a la cronicitat. Els canvis poblacionals -des del 2000 fins al 2020, Catalunya ha guanyat més d'1,5 milions de ciutadans, i els que tenen més de 65 anys ja representen un 18,94% del total- no han anat compassats amb una reorientació integral del sistema.

[noticia]200706[/noticia]

L'impacte del coronavirus en els pacients crònics i la gent gran ha posat de relleu les actualitzacions pendents del model, que no es resolen només amb més recursos. "Si s'hagués completat bé el sistema d'atenció a la cronicitat a tot l'Estat, hauríem tingut al radar tots els ancians amb malalties cròniques, a casa o les residències. També hauríem sabut, de forma digital, que s'estaven descompensant. I hauríem estat més ràpids en la resposta", explicava Rafael Bengoa, exconseller de Salut del País Basc, a

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/200706/rafael/bengoa/hem/comes/error/clinic/huma/amb/nostres/avis>) **NacióDigital**

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/200706/rafael/bengoa/hem/comes/error/clinic/huma/amb/nostres/avis>) . Euskadi va ser pioner a l'Estat en les reformes per orientar el sistema sanitari cap a l'atenció als pacients crònics.

2. El forat negre de les residències

Amb els geriàtrics no prou ben connectats a l'estructura d'hospitals i centres d'atenció primària -la monitorització a distància dels pacients vulnerables encara és una assignatura pendent-, les conseqüències del coronavirus s'han multiplicat. A Catalunya -com a l'Estat- s'ha demostrat que les residències no estaven preparades per atendre una pandèmia d'aquestes característiques (<https://www.naciodigital.cat/grans/temes/1348/gent/gran/sa/residencies/temps/coronavirus>) , limitacions que tenen a veure amb la titularitat dels centres -11 grans grups ja controlen el 15% de les places

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/201355/senyors/residencies/fons/inversio/entren/geriatrics/catalans>) -, els recursos públics que s'hi aboquen -escassos si ens fixem en el finançament de la llei de la dependència

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202407/hora/pensar/mes/avis>) -, la precarietat del sector -tal com ha denunciat el personal de desenes de centres

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202291/sous/baixos/financament/encallat/numeros/no/surten/residencies>) - i l'evolució pendent del model assistencial

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202379/gestio/epidemia/reobre/debat/sobre/model/residencies>) . La crisi fa inajornable una millor connexió dels centres sanitari i sociosanitaris, sense convertir les residències en espais exclusivament hospitalaris.

[noticia]202407[/noticia]

La segona setmana d'abril, la conselleria de Salut va assumir les responsabilitats de les residències (<https://www.naciodigital.cat/noticia/200123/salut/assumeix/control/crisi/residencies>) en detriment de la conselleria de Treball, Afers Socials i Famílies, mostra de la necessitat d'aplicar mesures de xoc després que s'evidenciés descontrol en la contenció del virus. A la Comunitat de Madrid, que liderava el nombre de contagis i morts -més de 6.000 a les residències-, la gestió dels geriàtrics es va convertir en un forat negre. L'existència de protocols del govern regional en què es limitava el trasllat d'ancians a hospitals i es prioritzava l'atenció d'usuaris amb assegurança privada ha obert una crisi política al govern madrileny, que pot tenir derivades judicials. Com a Catalunya, la Fiscalia ja ha obert investigacions (<https://www.naciodigital.cat/noticia/201397/fiscalia/actua/mes/centenar/residencies/catalunya/gestio/coronavirus>) .

3. Una societat doblement colpejada

Plou sobre mullat. Les conseqüències socials i econòmiques derivades del coronavirus han impactat sobre una societat altament precaritzada per les receptes aplicades durant la crisi del 2008, basades en l'austeritat. A la pobresa estructural del 20% de la població se suma ara una de sobrevinguda, la de les famílies que s'han trobat de forma abrupta sense ingressos perquè s'han quedat a l'atur, s'han vist afectades per un EERTO o sobreviuen en l'economia submergida. És el que el president de Creu Roja, Josep Quitet, anomena com l'"UCI social" (<https://www.naciodigital.cat/noticia/202286/josep/quitet/creu/roja/problema/tindrem/ara/uci/social>) , que encara no ha assolit el pic.

[noticia]201481[/noticia]

Només Barcelona ha atès 6.000 nous usuaris dels serveis socials durant la pandèmia (<https://www.naciodigital.cat/noticia/202764/barcelona/ates/gaireb/6000/nous/usuaris/serveis/socials/durant/epidemia>) que mai abans havien sol·licitat ajut o bé que feia temps que no ho feien i 300 persones s'han vist abocades al sensellarisme (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203157/coronavirus/pobresa/cada/tres/sensesostre/barcelona/no/era/abans/epidemia>) . La capital comptabilitza fins a 50.000 famílies que necessiten ajuda per menjar (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203482/fins/50000/fam/lies/barcelona/necessiten/ajudes/poder/menjar>) . Creu Roja suma ja prop de 220.000 persones ateses, moltes de les quals s'han vist amb dificultats per omplir la nevera i arribar a finals de mes. L'acceleració i posada en marxa de l'ingrés mínim vital per part del govern estatal ha marcat un punt d'inflexió en la política social de la Moncloa, que aspira a treure de la pobresa severa 1,6 milions de persones arreu de l'Estat. La prestació haurà de ser compatible amb la renda garantida de ciutadania desplegada, amb llacunes i retards, per la Generalitat.

4. Relegació de les tesis de l'austeritat

Que aquesta crisi "no la paguin els de sempre". Aquesta frase repetida com un mantra des del govern espanyol -i també des de la Generalitat- respon a la vocació de no aplicar la recepta de l'austeritat i de rescat a la banca que es va imposar durant la crisi del 2008. Aquesta vegada, és la inversió pública i les tesis keynesianes les que estan guanyant pes arreu d'Europa, fins i tot entre sectors liberals que fa una dècada van apostar obertament per les retallades. A Catalunya, el Govern -per boca del president Quim Torra i el vicepresident Pere Aragonès (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203473/torra/garanteix/no/retallara/demana/ajuda/al/psc/comuns/pels/recursos/estat>) - ha assegurat que no hi haurà tisorada en cap conselleria.

Un símptoma d'això és el fons de 750.000 milions d'euros -500.000 milions a fons perdut i 250.000 milions en forma de préstec- que està dissenyant la Comissió Europea, no exempta de tensions polítiques. Espanya ha estat un dels principals països a l'hora de pressionar en aquest sentit i els càlculs que es fan és que rebran 77.324 milions en forma d'ajut i 63.122 milions en crèdits. Amb

tot, la negociació amb els països del nord està sent dura i caldrà veure com es resol al juliol. El segell de la legislatura està en joc del resultat final d'aquesta negociació i de si s'imposaran o no noves retallades a mig termini.

De portes endins, el govern de coalició PSOE-Podem ha apostat pels ERTO (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203836/mapes/cada/quatre/municipis/tenen/40/treballadors/erto>) com a mesura per frenar la destrucció de llocs de treball, així com línies d'aval i ajuts per evitar el tancament d'empreses i frenar el cop sobre els treballadors autònoms. En l'horitzó planteja també una reforma fiscal que encara no està consensuada pels dos socis de la Moncloa. Pablo Iglesias defensa un impost a les grans fortunes (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203156/iglesias/referma/aposta/impost/grans/fortunes>), mentre que els socialistes aposten per reformar impostos ja existents. En tot cas, la filosofia és que hi hagi una major pressió fiscal sobre les rendes altes.

[noticia]203198[/noticia]

5. Un bany de realitat: els països no són autosuficients

"Ens hem de posar en economia de guerra molt ràpidament". Jacques Attali, un dels intel·lectuals més influents dels darrers 40 anys a Europa -va ser assessor de confiança de Mitterrand-, feia aquesta reflexió una setmana després que Espanya decretés el confinament (https://www.elconfidencial.com/mundo/2020-03-20/coronavirus-economia-guerra-rapidamente-attali_2507940/) de tota la població i es posés en marxa l'estat d'alarma. Amb les competències centralitzades, el govern espanyol va capitalitzar la compra de material sanitari, tot i que l'expertesa corresponia a les comunitats autònomes.

Espanya, com tants d'altres països, va haver de recórrer al mercat estranger per atendre el volum de mascaretes, equips de protecció i tests requerits. A la Generalitat li va passar el mateix quan ho va intentar. Amb el mercat disparat per la demanda global, les complicacions es van encadenar.

Es va fer evident que la indústria catalana i espanyola no era autosuficient en casos de pandèmia. Les administracions, de bracet amb grans firmes, van actuar de forma reactiva. Quan els ERTO ja eren una realitat -a l'Estat hi ha hagut uns 3,4 milions de treballadors afectats per expedients de regulació durant la pandèmia-, es va activar la fabricació de material sanitari, des de mascaretes fins a respiradors (<https://www.naciodigital.cat/noticia/199715/sanitat/anuncia/espanya/produira/400/respiradors/diaries?rlc=an>). El cas més paradigmàtic va ser el de Seat, que va aturar la seva fabricació habitual i va destinar línies de producció a necessitats del sistema sanitari (<https://www.naciodigital.cat/noticia/199524/video/seat/comenca/fabricar/respiradors/assistits/planta/martorell?rlc=an>), prèvia validació de les autoritats.

6. Un Estat centralitzat, encara més durant la crisi

La posada en marxa de l'estat d'alarma -amb la recentralització de competències en sanitat, mobilitat i cossos policials- va constatar que, davant la crisi, Espanya optava per replegar-se en el poder central. El govern espanyol va prendre el control absolut en la fase més dura de la pandèmia, fins al punt d'assumir competències en les quals les autonomies acumulaven més coneixement, com la compra de material sanitari.

La fórmula utilitzada per la Moncloa per comunicar les novetats als governs autonòmics -amb una roda de premsa prèvia a les reunions de presidents dels diumenges- va accentuar la percepció que l'Estat havia pres les regnes sense compartir les decisions nuclears. Les crítiques articulades des de la Generalitat van reproduir-les altres executius de diferent color polític, des de València fins a Sevilla, Galícia i Euskadi.

Les autonomies han recuperat les competències en la fase final de la desescalada, coincidint amb l'obertura de fronteres i l'arribada de turistes

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/204131/sanchez/anuncia/obertura/fronteres/partir/21/juny/es/fara/amb/seguretat>) , i ara hauran d'assumir la responsabilitat de garantir la mobilitat sense que l'epidèmia no es descontrolï. Queda l'interrogant si, davant l'aparició d'un rebrot -els epidemiòlegs apunten que se n'esperen rèpliques a la tardor-, l'executiu estatal tornarà a imposar un replegament del poder. Pedro Sánchez optarà per repetir fórmula o emmirallar-se en models plenament federals com l'alemany, que ha cedit més poder de decisió als lands?

7. La legislatura espanyola, desfigurada

Tot just feia dos mesos de la formació del primer govern de coalició dels últims 40 anys a l'Estat quan es va haver de decretar l'estat d'alarma per l'epidèmia del coronavirus. El confinament de la població va implicar també el confinament de l'agenda política

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/198425/politica/espanyola/entra/quarantena>) de Sánchez i d'un capgirament de les prioritats. Aparcada va quedar la taula de diàleg (<https://www.naciodigital.cat/noticia/197132/taula/dialeg/maquilla/desacord/poder/avancar>) per abordar el conflicte amb Catalunya -que ERC ara intenta reprendre-, l'elaboració dels pressupostos -s'afrontaran directament els del 2021-, la llei de l'eutanàsia i la reforma del codi penal, per revisar delictes com el de sedició o eliminar la distinció entre abús i agressió sexual.

[noticia]198425[/noticia]

La urgència sanitària i, de retruc, l'econòmica i social, han passat per davant i el govern espanyol s'ha trobat en la tessitura de gestionar una crisi d'abast superior a la del 2008, almenys en les previsions econòmiques. Les turbulències que ha hagut d'encaixar la Moncloa de forma inesperada han complicat encara més l'aspiració de Sánchez de consolidar l'estabilitat d'un govern que va començar a fer camí amb molts enemics al Congrés i entre els cercles de poder.

8. Prova d'estrès per al govern Sánchez-Iglesias

Que la convivència entre el PSOE i Podem a l'executiu no seria senzilla es donava per descomptat, però la gestió d'una crisi sobrevinguda ha suposat un estira-i-arroña constant entre els dos socis. Especialment, per l'abast de les mesures socials i econòmiques, però també amb com s'ha gestionat la pandèmia. Les diferències es van fer evidents i notòries des del primer consell de ministres per aprovar l'estat d'alarma

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/199460/lloguers/renda/minima/subsidi/empleades/llar/debats/ensen/coalicio/psoe-podem>) .

Episodis paradigmàtics de les tensions han estat el retard en l'ordre de confinament total, els ajuts finalment en forma de crèdits per pagar els lloguers, la gestió erràtica del permís per passejar les criatures, la urgència i el format per aplicar l'ingrés mínim vital, la derogació "íntegra" de la reforma laboral pactada amb Bildu

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/202761/derogacio/reforma/laboral/tensa/nou/coalicio/entre/psoe/podem>) primer i rectificada després pel PSOE o, en aquests moments, els vincles que estrenyen els socialistes amb Ciutadans

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/204067/vincle/psoe/amb/cs/entorpeix/relacio/erc/amb/moncloa>) en comptes d'abocar els esforços en compactar la majoria de la investidura. De portes endins, Podem manifesta incomoditat amb aquesta situació.

[noticia]204067[/noticia]

La manera com es resolgui el disseny dels pressupostos i la reforma fiscal pregonada, i la forma de superar el xoc entre el sector més ortodox del govern -amb la vicepresidenta Nadia Calviño com a referent- i el que encapçala Pablo Iglesias, seran el termòmetre per calibrar la vida de la legislatura.

9. Major polarització al Congrés

Els tres mesos de gestió de la pandèmia han donat com a resultat un clima d'alt voltatge al

Congrés i una major polarització. Si la legislatura va arrencar amb una dreta que fins i tot qüestionava la legitimitat del govern de coalició, ara el PP i Vox estan alineats per atribuir a l'executiu la responsabilitat de totes les morts provocades pel coronavirus. De fet, la causa que investigava l'autorització de les manifestacions del 8-M -arxivada finalment la setmana passada- (<https://www.naciodigital.cat/noticia/204032/arxivada/causa/8-m/contra/govern/espanyol>) ha estat utilitzada com a munició contra l'executiu Sánchez-Iglesias. Especialment, des de la destitució del coronel de la Guàrdia Civil Diego Pérez de los Cobos (<https://www.naciodigital.cat/noticia/202962/govern/espanyol/destitueix/perez/cobos/responsable/violencia/policial/1-o?rlc=an>) , responsable del dispositiu policial de l'1-O, arran dels informes amb dades tergiversades (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203034/tergiversacions/fake/news/informe/perez/cobos/desen cadenat/crisi/moncloa>) .

[noticia]203058[/noticia]

Sánchez ha hagut d'encaixar que no pot comptar amb un PP que només aspira a desgastar la coalició de govern. Al mateix temps, però, la gestió de la pandèmia sota el comandament únic i les successives pròrrogues de l'estat d'alarma ha deteriorat les confiançaes entre el govern i els grups que van facilitar la investidura de Sánchez. A la quarta pròrroga, quan ERC va passar de l'abstenció al *no*, les relacions en el front de les esquerres van travessar el màxim moment de crisi (<https://www.naciodigital.cat/noticia/201836/estat/alarma/continua/pero/aliats/envien/sanchez/al/ra co/pensar>) , especialment per l'acostament del PSOE a Ciutadans. La situació s'ha reconduït a partir de la darrera i última pròrroga, però en una situació incòmoda tant per als republicans com per Podem.

Sánchez malda ara per mantenir els acords amb Inés Arrimadas més enllà de l'estat d'alarma. ERC s'ho mira amb recels a l'espera de reactivar la taula de diàleg (<https://www.naciodigital.cat/noticia/204177/aragones/reclama/taula/dialeg/amb/sanchez/es/reacti vi/abans/mes>) i Podem manifesta que és "incompatible" que el PSOE mantingui la geometria variable per l'elaboració dels pressupostos o dur a terme la reforma fiscal.

10. La crisi crònica entre socis a la Generalitat

El coronavirus no ha suposat un parèntesi en la desconfiança entre Junts per Catalunya (JxCat) i ERC. Tot i que els discursos governamentals han desplegat la necessitat de centrar-se en la resposta a la crisi sanitària, social i econòmica, el cert és que la relació entre els socis del Govern ha estat marcada per retrets i diversos episodis de descoordinació, amb missatges contradictoris en alguns casos. JxCat i ERC han topat per la gestió de les residències, la votació en les pròrrogues de l'estat d'alarma, la tria d'Oriol Mitjà com a assessor en matèria de desconfinament, la contractació de nous mestres o la confecció dels pressupostos, però també en matèries no relacionades directament amb la pandèmia, com l'actuació dels Mossos d'Esquadra en els casos de Jordi Arasa i els agents amb actitud racista, o el suplicatori de Laura Borràs (<https://www.naciodigital.cat/noticia/204468/sense/front/comu/suplicatori/borras/erc/inclina/no/vota r/jxcat/oposara>) .

La llista és llarga i l'acumulació de desavinences ha fet aflorar la caducitat de la legislatura, anunciada pel mateix Torra abans que el coronavirus fes acte de presència. S'esperen eleccions a Catalunya en els pròxims mesos, per bé que el president de la Generalitat no ha fet encara ús de les seves atribucions per convocar nous comicis. Torra demana prioritzar la resposta a la crisi mentre el seu espai polític, JxCat, completa la reordenació interna (<https://www.naciodigital.cat/noticia/204349/puigdemont/es/desmarca/via/impulsen/rull/turull/futur/j xcat>) i defineix l'estratègia electoral. La resolució del Tribunal Suprem sobre la inhabilitació de Torra -la vista està prevista per al 17 de setembre (<https://www.naciodigital.cat/noticia/203964/suprem/preveu/decidir/17/setembre/sobre/inhabilitacio /torra>) i, la decisió final, per no gaire més enllà- posarà en marxa el compte enrere cap a les eleccions catalanes, sempre que un rebrot de la Covid-19 ho torni a alterar tot.

[noticiadiari]2/202103[/noticiadiari]
?[noticiadiari]2/203580[/noticiadiari]
[noticiadiari]2/201655[/noticiadiari]
?[noticiadiari]2/203385[/noticiadiari]
??[noticiadiari]2/203378[/noticiadiari]
??[noticiadiari]2/203662[/noticiadiari]
??[noticiadiari]2/203817[/noticiadiari]